

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 18Co/150/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8113221030
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 08. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Daniela Babinová
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2015:8113221030.2

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v právnej veci žalobkyne B. N., nar. X.X.XXXX, Z. XX, zastúpenej JUDr. Ernestom Vokálom, advokátom v Prešove, AK Hlavná 61, Prešov, proti žalovanému Rapid life životná poisťovňa, a.s., Košice, Garbiarska 2, IČO 31690904, o zrušení rozhodcovského rozsudku, o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu v Prešove, sp. zn. 12C 186/2013-128 zo dňa 11.3.2014 a odvolanie žalobkyne proti uzneseniu Okresného súdu v Prešove, sp. zn. 12C 186/2013-1347 zo dňa 16.5.2014 jednohlasne takto

rozhodol:

Zrušuje rozsudok a vracia vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Zrušuje uznesenie.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa zamietol návrh na prerušenie konania. Zamietol žalobu a žalobkyňu zaviazal nahradiť žalovanému trovy konania vo výške 11,4 eur v lehote do 3 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že poisťná zmluva nespĺňa definíciu zmluvy spotrebiteľskej, keďže žalobkyňa pri jej uzatváraní nemala postavenie spotrebiteľa, pretože sama v rámci svojej obchodnej činnosti vystupovala ako sprostredkovateľka a sprostredkúvala poistenie pre žalovaného. V tejto veci súd odkázal na rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva C-464/01 vo veci Johan Gruber proti Bay WaAG z 20.1.2005. Z bodu 39 tohto rozhodnutia vyplýva, že na ustanovenia čl. 13 a 15 Bruselského dohovoru, ktorých cieľom je riadne chrániť osobu, ktorá sa považuje za slabšiu v porovnaní s druhým účastníkom zmluvy sa nemôže zásadne odvolávať osoba, ktorá uzavrie zmluvu týkajúca sa čiastočne obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti a ktorá teda len čiastočne koná mimo obchodnej alebo podnikateľskej činnosti. K inému záveru by bolo možné dospieť len v prípade ak by spojenie medzi zmluvou a obchodnou alebo inou podnikateľskou činnosťou dotknutej osoby bolo také slabé, žeby bolo len okrajové a z tohto dôvodu by v rámci plnenia, pre ktoré bola zmluva uzavretá malo posudzujúc v jej celistvosti len zanedbať celú úlohu. Z bodu 41 tohto rozhodnutia vyplýva, že na tejto úvahe nič nemení skutočnosť, že predmetná zmluva sa vzťahuje aj na súkromný účel a platí nezávisle od pomeru medzi súkromným a podnikateľským účelom využitia dotknutého tovaru alebo služby a to dokonca aj vtedy ak by prevládalo súkromné využitie pokiaľ by využitie na podnikateľské účely nebolo zanedbateľné. Okrem iného je vždy na strane, ktorá ochranu požaduje, teda spotrebiteľa, aby túto skutočnosť preukázal. Na strane žalobkyne bolo dôkazné bremeno, ktoré malo byť spojené s povinnosťou preukázať, že medzi predmetnou poisťnou zmluvou a rozhodcovskou doložkou, ktorú napáda a výkonom jej sprostredkovateľskej činnosti spočívajúcej v predaji identických poisťných zmlúv, identickou rozhodcovskou doložkou, ktoré distribuovala odplatne je len zanedbateľné a nepodstatné v kontexte s celou zmluvou.

Výrok o trovách konania odôvodni ust. § 142 ods. 1 O.s.p..

Proti tomuto rozsudku v zákonom stanovenej lehote podala odvolanie žalobkyňa. Vo svojom odvolaní uviedla, že nesúhlasí s rozhodnutím súdu prvého stupňa, pretože vec bola nesprávne právne posúdená. Žalobkyňa bola diskriminovaná ako spotrebiteľ z dôvodu výkonu svojej činnosti sprostredkovateľky poistenia. Súdna prax preukázala, že postavenie a neformovanosť sprostredkovateľov poistenie je veľa krát na úrovni spotrebiteľa žalobkyňa ako spotrebiteľka nebola žalovaným po celý čas výkonu svojej činnosti informovaná o rozhodcovskej doložke, preto má za to, že aj žalobkyňa podpisovala so žalovaným zmluvu v postavení spotrebiteľa. Poukázala na výlučnú formálnosť podpisu poistných zmlúv za účelom uzavretia poistnej zmluvy bez vedomosti o ďalších doložkách tejto zmluvy. Preto navrhla rozsudok v časti, kde bola zamietnutá žaloba potvrdiť a priznať náhradu trov konania, resp. vec zrušiť a vrátiť na ďalšie konanie.

Žalovaný sa k odvolaniu žalobkyne nevyjadril.

Odvolací súd prejednal rozhodnutie, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo v zmysle zásad uvedených v § 212 ods. 1, 2 O.s.p., a to bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.) a zistil, že odvolanie žalobkyne je dôvodné a rozhodnutie súdu prvého stupňa je predčasné, keďže vychádzal z neúplného zistenia skutkového stavu a prijal nesprávny právny záver.

Z obsahu spisu je zrejme, že účastníci konania uzavreli 20.2.2008 poistnú zmluvu č. 4444600038 a k zániku poistného došlo 21.10.2008 z dôvodu neplatenia poistného. Následne si žalovaný uplatnil prostredníctvom arbitrážneho súdu nárok na zaplatenie sumy 42,05 eur s prísl. s návrhom na splátkový kalendár. Rozsudkom rozhodcovského súdu arbitrážneho súdu v Košiciach pod sp. zn. 3C 312/2012 z 19.1.2012 bola zaviazaná žalobkyňa zaplatiť žalovanému sumu 42,05 eur a trovy rozhodcovského konania. Nárok bol priznaný na tom základe, že boli priznaná náklady žalovaného vynaložená na uzavretie poistnej zmluvy, t.j. odmenu za sprostredkovanie poistnej zmluvy.

Podľa § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka, spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom.

Podľa § 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách, ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, použijú sa vždy, ak je to na prospech zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom. Odišné zmluvné dojednania alebo dohody, ktorých obsahom alebo účelom je obchádzanie tohto ustanovenia, sú neplatné.

Podľa § 52 ods. 3 Občianskeho zákonníka, dodávateľ je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti.

Podľa § 52 ods. 4 Občianskeho zákonníka, spotrebiteľ je fyzická osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti.

Podľa § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka, spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len "neprijateľná podmienka"). To neplatí, ak ide o zmluvné podmienky, ktoré sa týkajú hlavného predmetu plnenia a primeranosti ceny, ak tieto zmluvné podmienky sú vyjadrené určito, jasne a zrozumiteľne alebo ak boli neprijateľné podmienky individuálne dojednané.

Podľa § 53 ods. 2 Občianskeho zákonníka, za individuálne dojednané zmluvné ustanovenia sa nepovažujú také, s ktorými mal spotrebiteľ možnosť oboznámiť sa pred podpisom zmluvy, ak nemohol ovplyvniť ich obsah.

Podľa § 53 ods. 3 Občianskeho zákonníka, ak dodávateľ nepreukáže opak, zmluvné ustanovenia dohodnuté medzi dodávateľom a spotrebiteľom sa nepovažujú za individuálne dojednané.

Podľa § 1 ods. 2 zák. č. 244/2002 Z. z., v rozhodcovskom konaní možno rozhodovať len spory, ktoré účastníci konania pred súdom môžu skončiť súdnym zmierom.

Podľa § 40 ods. 1 zák. č. 244/2002 Z. z., účastník rozhodcovského konania sa môže žalobou podanou na príslušnom súde domáhať zrušenia tuzemského rozhodcovského rozsudku, len ak rozhodcovský rozsudok bol vydaný vo veci, ktorá nemôže byť predmetom rozhodcovského konania (§ 1 ods. 3),

rozhodcovský rozsudok bol vydaný vo veci, o ktorej už predtým právoplatne rozhodol súd alebo sa o nej právoplatne rozhodlo v inom rozhodcovskom konaní,

jeden z účastníkov rozhodcovského konania popiera platnosť rozhodcovskej zmluvy,

sa rozhodlo o veci, na ktorú sa rozhodcovská zmluva nevzťahovala, a účastník rozhodcovského konania túto okolnosť v rozhodcovskom konaní namietal,

účastník rozhodcovského konania, ktorý musí byť zastúpený zákonným zástupcom, nebol takto zastúpený alebo v mene účastníka rozhodcovského konania vystupovala osoba, ktorá nebola na to splnomocnená a jej úkony neboli ani dodatočne schválené,

i) sa na vydaní rozhodcovského rozsudku zúčastnil rozhodca, ktorý bol rozhodnutím podľa § 9 vylúčený pre predpojatosť alebo ktorého vylúčenie účastník rozhodcovského konania pred vydaním rozhodcovského rozsudku nie zo svojej viny nemohol dosiahnuť,

g) bola porušená zásada rovnosti účastníkov rozhodcovského konania (§ 17),

h) sú dôvody, pre ktoré možno žiadať o obnovu konania podľa osobitného zákona, 14) alebo

i) bol rozhodcovský rozsudok ovplyvnený trestným činom rozhodcu, účastníkov konania alebo znalca, za ktorý bol právoplatne odsúdený,

j) pri rozhodovaní boli porušené všeobecne záväzné právne predpisy na ochranu práv spotrebiteľa. 13 a) Podľa § 40 ods. 2 zák. č. 244/2010 Z. z., ak podá účastník rozhodcovského konania žalobu na príslušnom súde, napadnutý rozhodcovský rozsudok zostáva právoplatný. Súd, ktorý rozhoduje o žalobe, môže na návrh účastníka konania vykonateľnosť rozhodcovského rozsudku odložiť.

Podľa § 43 ods. 1 zák. č. 244/2010 Z. z., ak súd zruší rozhodcovský rozsudok z dôvodov podľa § 40 písm. a) a c), pokračuje v konaní vo veci v rozsahu uvedenom v žalobe alebo v rozsahu uvedenom vo vzájomnej žalobe.

Súd prvého stupňa založil svoje rozhodnutie na konštatovaní, že keďže žalobkyňa pri uzatváraní predmetných poisťných zmlúv vystupovala ako profesionál v predmete zmluvy, bola plne informovaná o možnosti rozhodcovskú doložku prijať alebo neprijať, čo vyplýva zo samotného záznamu o informáciách, ktoré si poskytla sama ako sprostredkovateľka klientovi pred uzatvorením poisťných zmlúv a musela si byť vedomá, že ak ju príjme, aký má rozhodcovská doložka vplyv a význam pre jej poisťný vzťah.

Rozhodcovská doložka v rámci osobitných zmluvných dojednaní č. 1/2007 k poisťnej zmluve vyžaduje, aby spory vzniknuté zo zmluvy o úvere boli riešené pred rozhodcovským súdom v zmysle XV časti všeobecných obchodných podmienok.

Aj osobitné zmluvné dojednania č. 1/2007 majú charakter formulárovej zmluvy. Obsahom článku 2 týchto osobitných dojednaní tvoriacich rozhodcovskú doložku je priamo odkaz na všeobecné obchodné podmienky článok XV, ktoré upravuje rozhodcovské konanie. Takto formulovaná rozhodcovská doložka nespĺňa kritériá osobitne vyjednanej zmluvnej podmienky.

Osobitné vyjednanie sa má sledovať z pohľadu ochrany spotrebiteľa, to znamená, že spotrebiteľ si z určitých dôvodov osobitne vymieňuje nejakú klauzulu alebo má pre neho nejaký osobitný význam.

Spôsob, akým bola zmluva spotrebiteľovi - povinnej predložená, nie je o individuálne vyjednanom rozhodcovskom konaní, ale o nevhodnom predkladaní zmluvných podmienok, vo vzťahu ku ktorým oprávnený sledoval ich vylúčenie spod režimu súdnej kontroly tzv. neprijateľných zmluvných podmienok. Takýto postup dodávateľa predstavuje nekalú obchodnú prax (porov. § 8 ods. 4 neskôr prijatého zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa). Na veci nič nemení ani fakt, že žalobkyňa ako spotrebiteľka (zmluvu neuzatvárala v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti) vykonávala činnosť sprostredkovateľa pre žalovaného. Sama uviedla, že o existencii rozhodcovskej doložky nemala vedomosť. Podpisovanie poisťných zmlúv je o vylúčení formálnosti.

Žalovaný ako dodávateľ nepreukázal osobitné vyjednanie, resp. žeby si povinná vymieňovala rozhodcovské konanie. Pre porovnanie dáva odvolací súd do pozornosti ustanovenie § 90 ods. 3 zákona č. 492/2009 Z. z. o platobných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov, podľa ktorého dodávateľ má možnosť nájsť modus vivendi, ak chce docieľiť arbitrážny proces pre prípad sporu so spotrebiteľom (pred ponukou rozhodcovskej zmluvy banka vysvetlí a poučí spotrebiteľa o význame rozhodcovského inštitútu) a keď tomu tak rozumie, tak akceptuje prípadný návrh arbitrážneho konania.

Inštitút individuálne dohodnutej podmienky je potrebné vykladať v súlade s cieľom smernice, podľa ktorej sa podmienka nepovažuje za individuálne dohodnutú, ak bola navrhnutá vopred a spotrebiteľ preto nebol schopný ovplyvniť podstatu podmienky v súvislosti s predbežne formulovanou štandardnou zmluvou (čl. 3 ods. 2 Smernice).

Spotrebiteľ, ak si niečo želá, minimálne sa predpokladá, že vie, prečo chce nejaký vzťah individuálne vyjednať. Doložka je formulovaná v rámci štandardnej formulárovej zmluvy a neodôvodňuje záver, že dodávateľ preukázal osobitné vyjednanie. Naopak ide zjavne o sofistikované docielenie stavu, ktorý má indikovať vyňatie rozhodcovskej doložky z režimu súdnej kontroly. Takéto správanie sa dodávateľa odvolací súd hodnotí ako nekalú obchodnú praktiku v zmysle cieľov Smernice 2005/29 „o nekalých obchodných praktikách“, článok 5 a nasledujúce. Len sotva by odvolací súd uveril, že dodávateľ poisťnej služby už vopred predvídal, že spotrebiteľ si bude vyžadovať rozhodcovské konanie, a preto rozhodcovskú doložku už predformuloval do všeobecných obchodných podmienok. Navyše ako vyplýva z obsahu spisu, ani samotní sprostredkovatelia nemajú informácie o rozhodcovskej doložke a následkoch vo vzťahu k právam a povinnostiam zmluvných strán.

O tom, že spotrebiteľ je slabšou zmluvnou stranou, či už z dôvodu informovanosti alebo slabšej vyjednávacej pozície, judikoval vo viacerých svojich rozhodnutiach Súdny dvor (porov. rozsudok Súdného dvora Monstanza Claro, bod 25). Na spotrebiteľa pri typových zmluvách dopadá ochranný režim zákazu neprijateľných zmluvných podmienok. O takýto prípad ide aj v predmetnej právnej veci. Ochrana slabšej strany nemožno žalobkyni uprieť iba s poukazom na to, že vykonáva činnosť sprostredkovateľa poistenia.

Prvostupňový súd nesprávne vec právne posúdil tým, že nepoužil správne ustanovenie právneho predpisu, a preto prijal nesprávny právny záver. Z týchto dôvodov odvolací súd v zmysle ust. § 221 ods. 1 písm. h) O.s.p. napadnutý rozsudok s výnimkou výroku o zamietnutí návrhu žalovanej na prerušenie konania zrušil a vrátil vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie (§ 221 ods. 2 O.s.p.).

Úlohou súdu prvého stupňa bude podrobne vypočítať žalobkyňu k jej tvrdeniam o nevedomosti inštitútu rozhodcovského konania, napriek jej sprostredkovateľskej činnosti pre žalovaného. Až po výsluchu samostatnej žalobkyne je možné uzavrieť jej vedomosť o rozhodcovskej doložke.

V konečnom rozhodnutí o veci rozhodne súd prvého stupňa aj o trovách tohto odvolacieho konania (§ 224 ods. 3 O.s.p.).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.